УДК 517.925

©2018 р. Н. П. Колун

Військова академія (м. Одеса)

АСИМПТОТИЧНІ ЗОБРАЖЕННЯ ПОВІЛЬНО ЗМІННИХ РОЗВ'ЯЗКІВ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНИХ РІВНЯНЬ ДРУГОГО ПОРЯДКУ З НЕЛІНІЙНОСТЯМИ РІЗНОГО ТИПУ В ПРАВІЙ ЧАСТИНІ

Встановлюються умови існування та асимптотичні зображення при $t \uparrow \omega$ $(\omega \le +\infty)$ $P_\omega(Y_0,0)-$ розв'язків диференціальних рівнянь другого порядку, що містять в правій частині суму доданків з нелінійностями різного типу.

Ключові слова: диференціальні рівняння другого порядку, умови існування, асимптотичні зображення, повільно змінні розв'язки.

Existence conditions and asymptotic as $t \uparrow \omega$ $(\omega \le +\infty)$ representations are obtained for $P_\omega(Y_0,0)-$ solutions of second-order differential equations whose right-hand side contains a sum of terms with nonlinearities of different types.

Keywords: second-order differential equations, existence conditions, asymptotic representations, slowly variable solutions.

Розглядається диференціальне рівняння

$$y'' = \sum_{i=1}^{m} \alpha_i p_i(t)\varphi_i(y), \tag{1}$$

в якому $\alpha_i \in \{-1,1\}$ $(i=\overline{1,m})$, $p_i : [a,\omega[\to]0,+\infty[$ $(i=\overline{1,m})$ – неперервні функції, $-\infty < a < \omega \le +\infty$; $\varphi_i : \Delta_{Y_0} \to]0,+\infty[$ $(i=\overline{1,m})$, де Δ_{Y_0} - однобічний окіл Y_0, Y_0 дорівнює або нулю, або $\pm\infty$, є неперервними функціями при $i=\overline{1,l}$ та двічі неперервно диференційовними при $i=\overline{l+1,m}$, причому для кожного $i \in \{1,...,l\}$ при деякому $\sigma_i \in \mathbb{R}$ виконуються умови

$$\lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}}} \frac{\varphi_i(\lambda y)}{\varphi_i(y)} = \lambda^{\sigma_i} \tag{2}$$

для будь-якого $\lambda > 0$, а для кожного $i \in \{l+1,...,m\}$ –

$$\varphi_i'(y) \neq 0 \quad \text{при} \quad y \in \Delta_{Y_0}, \tag{3}$$

$$\lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}}} \varphi_i(y) \in \{0,+\infty\}, \tag{4}$$

$$\lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}}} \frac{\varphi_i''(y)\varphi_i(y)}{\varphi_i'^2(y)} = 1. \tag{5}$$

Функції φ_i $(i=\overline{1,l})$, що задовольняють умови (2), є правильно змінними при $y \to Y_0$ функціями порядків σ_i $(i=\overline{1,l})$ (див. монографію Є. Сенети [18], Розділ 1, §1, С.9). Для них справедливі зображення виду

$$\varphi_i(y) = \mid y \mid^{\sigma_i} L_i(y) \quad (i=\overline{1,l}), \tag{6}$$

де L_i $(i=\overline{1,l})$ – повільно змінні функції при $y \to Y_0$, тобто такі, що

$$\lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}}} \frac{L_i(\lambda y)}{L_i(y)} = 1 \quad \text{для будь-якого} \quad \lambda > 0.$$

Із умов (3), (4) та (5) безпосередньо випливають граничні співвідношення

$$\lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}}} \frac{y\varphi_i'(y)}{\varphi_i(y)} = \pm\infty \quad (i=\overline{l+1,m}), \tag{7}$$

в силу яких при $i \in \{l+1,...,m\}$ кожна з функцій φ_i та її похідна першого порядку є швидко змінними при $y \to Y_0$ функціями (див. монографію В. Марича [14], Розділ 3, §3.4, Леми 3.2, 3.3, С.91-92).

Означення 1. *Розв'язок y рівняння (1) називається $P_\omega(Y_0,\lambda_0)$ – розв'язком, де $-\infty \le \lambda_0 \le +\infty$, якщо він визначений на проміжку $[t_0,\omega[\subset [a,\omega[$ і задовольняє наступні умови*

$$\lim_{t\uparrow\omega} y(t) = Y_0, \tag{8}$$

$$\lim_{t\uparrow\omega} y'(t) = \begin{cases} \textit{або} & 0, \\ \textit{або} & \pm\infty, \end{cases} \tag{9}$$

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{y'^2(t)}{y''(t)y(t)} = \lambda_0. \tag{10}$$

Такого виду розв'язки досліджувалися в роботі В.А. Касьянової [11] у випадку, коли всі нелінійності в правій частині рівняння (1) є правильно змінними при $y \to Y_0$ функціями, та в роботах В.М. Євтухова і А.Г. Черникової [7-9] для двочленного диференціального рівняння другого порядку зі швидко змінною нелінійністю в правій частині. Двочленні диференціальні рівняння з правильно змінною нелінійністю вивчалися в [12, 15-17, 19]. У роботах [3-6] були отримані необхідні та достатні умови існування, а також асимптотичні при $t \uparrow \omega$ зображення $P_\omega(Y_0, \lambda_0)$ – розв'язків рівняння (1) у випадках, коли $\lambda_0 \in \mathbb{R} \setminus \{0, 1\}$ та $\lambda_0 = 1$. У [13] досліджувався випадок, коли $\lambda_0 = 0$ і в правій частині рівняння (1) головним є доданок з правильно змінною нелінійністю.

Метою цієї роботи є встановлення необхідних та достатніх умов існування $P_\omega(Y_0, 0)$ – розв'язків y диференціального рівняння (1), а також асимптотичних при $t \uparrow \omega$ зображень для таких розв'язків та їх похідних першого порядку у випадку, коли для деякого $s \in \{l+1, ..., m\}$

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{p_i(t)\varphi_i(y(t))}{p_s(t)\varphi_s(y(t))} = 0 \tag{11}$$

при $i \in \{1, ..., m\} \setminus \{s\}$, тобто коли на кожному такому розв'язку рівняння (1) права частина рівняння еквівалентна при $t \uparrow \omega$ одному доданку зі швидко змінною нелінійністю.

При вивченні $P_\omega(Y_0, 0)$ – розв'язків диференціального рівняння (1) знадобиться одне допоміжне твердження про їх апріорні асимптотичні властивості.

Введемо функцію $\pi_\omega : [a, \omega[\longrightarrow \mathbb{R}$, вважаючи, що

$$\pi_\omega(t) = \begin{cases} t, & \text{якщо} \quad \omega = +\infty, \\ t - \omega, & \text{якщо} \quad \omega < +\infty. \end{cases}$$

Для кожного $P_\omega(Y_0, 0)$ – розв'язку диференціального рівняння (1)

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\pi_\omega(t)y'(t)}{y(t)} = 0 \tag{12}$$

і у випадку існування (скінченої або рівної $\pm\infty$) $\lim\limits_{t\uparrow\omega} \frac{\pi_\omega(t)y''(t)}{y'(t)}$

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\pi_\omega(t)y''(t)}{y'(t)} = -1. \tag{13}$$

Справедливість цього твердження безпосередньо випливає із роботи В.М. Євтухова [2] (див. наслідок 10.1).

В подальшому будемо вважати, що

$$\Delta_{Y_0} = \Delta_{Y_0}(b),$$

де $\Delta_{Y_0}(b) = [b, Y_0[$, якщо Δ_{Y_0} - лівий окіл Y_0 і $\Delta_{Y_0}(b) =]Y_0, b]$, якщо Δ_{Y_0} - правий окіл Y_0. Число b при цьому задовольняє нерівності

$$|b| < 1 \quad \text{при} \quad Y_0 = 0,$$

$$b > 1 \quad \text{при} \quad Y_0 = +\infty,$$

$$b < -1 \quad \text{при} \quad Y_0 = -\infty.$$

У роботі В.М. Євтухова і А.Г. Черникової [9], використовуючи результати із монографії N.H. Bingham, C.M. Goldie, J.L. Teugels [1] (Розділ 3, п.3.10, стор. 178), було показано, що двічі неперервно диференційовна функція $f : \Delta_{Y_0}(b) \to]0, +\infty[$, що задовольняє умови

$$f'(y) \neq 0 \quad \text{при} \quad y \in \Delta_{Y_0}(b),$$

$$\lim_{\substack{y\to Y_0 \\ y\in\Delta_{Y_0}(b)}} f(y) = Z_0 \in \{0, +\infty\},$$

$$\lim_{\substack{y\to Y_0 \\ y\in\Delta_{Y_0}(b)}} \frac{f''(y)f(y)}{f'^2(y)} = 1$$

належить так званому класу $\Gamma_{Y_0}(Z_0)$, який був отриманий шляхом розширення класу Γ, введеному Л. Ханом (див., наприклад, [1], Розділ 3, п.3.10, стор.175). При цьому були вказані властивості таких функцій, які будуть використані в подальшому.

Введемо два числа

$$\nu_0 = \mathrm{sign} b,$$

$$\nu_1 = \begin{cases} 1, & \text{якщо} \quad \Delta_{Y_0}(b) = [b, Y_0[, \\ -1, & \text{якщо} \quad \Delta_{Y_0}(b) =]Y_0, b]. \end{cases}$$

Враховуючи означення $P_\omega(Y_0,\lambda_0)$ – розв'язку диференціального рівняння (1), зауважимо, що числа ν_0 та ν_1 визначають знаки будь-якого $P_\omega(Y_0,\lambda_0)$ – розв'язку та його першої похідної (відповідно) в деякому лівому околі ω. При цьому зрозуміло, що умови

$$\nu_0\nu_1=-1, \quad \text{якщо} \quad Y_0=0,$$

$$\nu_0\nu_1=1, \quad \text{якщо} \quad Y_0=\pm\infty$$

є необхідними для існування $P_\omega(Y_0,\lambda_0)$ – розв'язків. якщо ж для таких розв'язків рівняння (1), крім того, виконуються умови (11), то $\mathrm{sign} y''(t)=\alpha_s$ в деякому лівому околі ω і при цьому

$$\nu_1\alpha_s=-1, \quad \text{якщо} \quad \lim_{t\uparrow\omega} y'(t)=0,$$

$$\nu_1\alpha_s=1, \quad \text{якщо} \quad \lim_{t\uparrow\omega} y'(t)=\pm\infty.$$

Покладемо при $s\in\{l+1,...,m\}$

$$\mu_s=\mathrm{sign}\varphi_s'(y),$$

$$H_s(y)=\int\limits_{B_s}^{y}\frac{du}{\varphi_s(u)},$$

де

$$B_s=\begin{cases} b, & \text{якщо} \quad \int\limits_b^{Y_0}\frac{dy}{\varphi_s(y)}=\pm\infty,\\ Y_0, & \text{якщо} \quad \int\limits_b^{Y_0}\frac{dy}{\varphi_s(y)}=\mathrm{const}.\end{cases}$$

Так як $H_s'(y)=\frac{1}{\varphi_s(y)}>0$ при $y\in\Delta_{Y_0}(b)$, то H_s зростає на $\Delta_{Y_0}(b)$ та існує обернена функція $H_s^{-1}:\Delta_{Z_s}(c_s)\to\Delta_{Y_0}(b)$, де в силу (4) та зростання H_s^{-1}

$$Z_s=\lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}(b)}} H_s(y)=\begin{cases}\text{або} & 0,\\ \text{або} & +\infty,\end{cases} \qquad (14)$$

$$\Delta_{Z_s}(c_s)=\begin{cases}[c_s,Z_s[, & \text{якщо} \quad \Delta_{Y_0}(b)=[b,Y_0[,\\ ]Z_s,c_s], & \text{якщо} \quad \Delta_{Y_0}(b)=]Y_0,b],\end{cases}$$

$$c_s=H_s(b).$$

В силу правила Лопіталя у формі Штольця та умови (5)

$$\lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}(b)}}\frac{H_s(y)}{\frac{1}{\varphi_s'(y)}}=\lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}(b)}}\frac{\frac{1}{\varphi_s(y)}}{-\frac{\varphi_s''(y)}{\varphi_s'^2(y)}}=$$

$$=-\lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}(b)}}\frac{\varphi_s'^2(y)}{\varphi_s''(y)\varphi_s(y)}=-1.$$

Отже

$$H_s(y)\sim-\frac{1}{\varphi_s'(y)} \quad \text{при} \quad y\to Y_0 \qquad (15)$$

і

$$\mathrm{sign}H_s(y)=-\mu_s \quad \text{при} \quad y\in\Delta_{Y_0}(b). \qquad (16)$$

Із (15) також випливає, що

$$\frac{H_s'(y)}{H_s(y)}\sim-\frac{\varphi_s'(y)}{\varphi_s(y)} \quad \text{при} \quad y\to Y_0, \qquad (17)$$

$$\frac{H_s''(y)H_s(y)}{H_s'^2(y)}\sim 1 \quad \text{при} \quad y\to Y_0. \qquad (18)$$

Таким чином, функція H_s належить класу $\Gamma_{Y_0}(Z_s)$ і згідно з лемою 2.5 із работи В.М. Євтухова і А.Г. Черникової [9] в якості доповнючої функції для H_s може бути обрана одна із еквівалентних функцій

$$\frac{H_s'(y)}{H_s''(y)}\sim\frac{H_s(y)}{H_s'(y)}\sim-\frac{\varphi_s(y)}{\varphi_s'(y)} \quad \text{при} \quad y\to Y_0.$$

Так як

$$\lim_{z\to Z_s}\frac{z(\varphi_s(H_s^{-1}(z)))'}{\varphi_s(H_s^{-1}(z))}=-1,$$

$$\lim_{z\to Z_s}\frac{z(\varphi_s'(H_i^{-1}(z)))'}{\varphi_s'(H_s^{-1}(z))}=-1,$$

то функції $\varphi_s(H_s^{-1}(z))$ і $\varphi_s'(H_s^{-1}(z))$ є правильно змінними функціями порядку -1 при $z\to Z_s$.

В подальшому знадобляться також позначення

$$J_s(t)=\int\limits_{A_s}^{t}\pi_\omega(\tau)p_{0s}(\tau)d\tau,$$

$$J_{\varphi_s}(t)=\int\limits_{A_{\varphi_s}}^{t}p_{0s}(\tau)\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(\tau)))d\tau,$$

в яких A_s, $A_{\varphi_s}\in\{a,\omega\}$ і обираються наступним чином

$$A_s=a, \quad \text{якщо} \quad \int\limits_a^{\omega}\pi_\omega(\tau)p_{0s}(\tau)d\tau=\pm\infty,$$

$$A_s = \omega, \quad \text{якщо} \quad \int\limits_a^\omega \pi_\omega(\tau) p_{0s}(\tau) d\tau < +\infty,$$

$$A_{\varphi_s} = a, \quad \text{якщо}$$

$$\int\limits_{t_{\varphi_s}}^{\omega} p_{0s}(\tau)\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(\tau)))d\tau = \pm\infty,$$

$$A_{\varphi_s} = \omega, \quad \text{якщо}$$

$$\int\limits_{t_{\varphi_s}}^{\omega} p_{0s}(\tau)\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(\tau)))d\tau < +\infty,$$

$$t_{\varphi_s} \in [a, \omega[.$$

Введемо також функції

$$G_s(t) = \left.\frac{y\varphi_s'(y)}{\varphi_s(y)}\right|_{y=H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))},$$

$$\Phi_s(t) = \left.\frac{y\left(\frac{\varphi_s'(y)}{\varphi_s(y)}\right)'}{\frac{\varphi_s'(y)}{\varphi_s(y)}}\right|_{y=H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))}.$$

В цих позначеннях $p_{0s} : [a, \omega[\to]0, +\infty[$ – неперервна функція, така, що $p_{0s}(t) \sim p_s(t)$ при $t \uparrow \omega$.

Теорема 1. *Нехай для деякого $s \in \{l+1, ..., m\}$ функція p_s зображена у вигляді*

$$p_s(t) = p_{0s}(t)[1 + r_s(t)], \tag{19}$$

де

$$\lim_{t\uparrow\omega} r_s(t) = 0, \tag{20}$$

$p_{0s} : [a, \omega[\to]0, +\infty[$ – неперервно диференційовна функція, $r_s : [a, \omega[\to] - 1, +\infty[$ – неперервна функція, існує скінчена або рівна $\pm\infty$ границя

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\pi_\omega(t) J'_{\varphi_s}(t)}{J_{\varphi_s}(t)}$$

і для будь-якого $i \in \{l+1, ..., m\}$ виконується умова

$$\frac{\varphi_s(y)\varphi_i'(y)}{\varphi_s'(y)\varphi_i(y)} = O(1) \quad \text{при} \quad y \to Y_0. \tag{21}$$

Тоді для існування у диференціального рівняння (1) $P_\omega(Y_0, 0)$ – розв'язків, які задовольняють при $i \in \{1, ..., m\} \setminus \{s\}$ умови (11), необхідно, щоб виконувались нерівності

$$\alpha_s \nu_1 \pi_\omega(t) < 0 \quad \text{при} \quad t \in]a, \omega[, \tag{22}$$

$$\alpha_s \mu_s J_s(t) > 0 \quad \text{при} \quad t \in]a, \omega[\tag{23}$$

та граничні співвідношення

$$-\alpha_s \lim_{t\uparrow\omega} J_s(t) = Z_s, \tag{24}$$

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\pi_\omega(t) J'_{\varphi_s}(t)}{J_{\varphi_s}(t)} = -1, \tag{25}$$

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\pi_\omega^2(t) p_{0s}(t)\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}{H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))} = 0, \tag{26}$$

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{p_i(t)\varphi_i(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}{p_s(t)\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))} = 0 \tag{27}$$

при будь-якому $i \in \{1, ..., m\} \setminus \{s\}$. Більш того, для кожного такого розв'язку мають місце асимптотичні при $t \uparrow \omega$ зображення

$$y(t) = H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\left[1 + \frac{o(1)}{G_s(t)}\right], \tag{28}$$

$$y'(t) = -\alpha_s \pi_\omega(t) p_{0s}(t) \times$$
$$\times \varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))[1 + o(1)]. \tag{29}$$

Доведення. Нехай $y : [t_0, \omega[\to \mathbb{R}$ – довільний $P_\omega(Y_0, 0)$– розв'язок диференціального рівняння (1), який задовольняє при деякому $s \in \{l+1, ..., m\}$ умови (11). Тоді в силу (1), (11) і (19)

$$y''(t) \sim \alpha_s p_{0s}(t)\varphi_s(y(t)) \quad \text{при} \quad t \uparrow \omega, \tag{30}$$

звідки зрозуміло, що

$$\text{sign} y''(t) = \alpha_s.$$

Із (13), враховуючи останню рівність, випливає справедливість нерівності (22). Крім того, має місце співвідношення

$$y''(t) \sim -\frac{y'(t)}{\pi_\omega(t)} \quad \text{при} \quad t \uparrow \omega,$$

в силу якого із (30) випливає, що при $t \uparrow \omega$

$$\frac{y'(t)}{\varphi_s(y(t))} = -\alpha_s \pi_\omega(t) p_{0s}(t)[1 + o(1)]. \tag{31}$$

Інтегруючи співвідношення (31) на проміжку від t_0 до t, отримаємо

$$\int\limits_{y(t_0)}^{y(t)} \frac{du}{\varphi_s(u)} = -\alpha_s \int\limits_{t_0}^{t} \pi_\omega(\tau) p_{0s}(\tau)[1+o(1)]\, d\tau$$

при $t \uparrow \omega$. Оскільки згідно з означенням $P_\omega(Y_0, 0)$–розв'язку $y(t) \to Y_0$ при $t \uparrow \omega$, то звідси випливає, що невласні інтеграли

$$\int\limits_{y(t_0)}^{Y_0} \frac{du}{\varphi_s(u)} \quad \text{і} \quad \int\limits_{t_0}^{\omega} \pi_\omega(\tau) p_{0s}(\tau)\, d\tau$$

збігаються або розбігаються разом. Зважаючи на цей факт та на правило вибору границь інтегрування A_s та B_s в раніше введених функціях J_s і H_s, встановлене вище співвідношення може бути записане у вигляді

$$H_s(y(t)) = -\alpha_s J_s(t)[1+o(1)] \text{ при } t \uparrow \omega, \quad (32)$$

звідки, враховуючи властивості (14) і (15) функції H_s, випливає справедливість нерівності (23) і умови (24). Крім того, із (32) знаходимо, що при $t \uparrow \omega$

$$y(t) = H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)[1+o(1)]). \quad (33)$$

Так як виконується умова (24), функція $H_s^{-1}(z)$ є повільно змінною, а $\varphi_s(H_s^{-1}(z))$ – правильно змінною порядку -1 при $z \to Z_s$, то згідно з теоремою про рівномірну збіжність для повільно змінних функцій (див., наприклад, монографію Є. Сенети [11], стор.3)

$$H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)[1+o(1)]) =$$
$$= H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))[1+o(1)] \text{ при } t \uparrow \omega,$$
$$\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)[1+o(1)])) =$$
$$= \varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))[1+o(1)] \text{ при } t \uparrow \omega.$$

Зважаючи на ці формули і (33) із (31) та (30) випливає справедливість (29) та асимптотичних при $t \uparrow \omega$ співвідношень

$$y(t) \sim H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)), \quad (34)$$

$$y''(t) \sim \alpha_s p_{0s}(t) \varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))). \quad (35)$$

Інтегруючи останню з них на проміжку від t_{φ_s} до t, де $t_{\varphi_s} \in [t_0, \omega[$ обрано таким, щоб $-\alpha_s J_s(t) \in \Delta_{Z_s}(c_s)$ при $t \in [t_{\varphi_s}, \omega[$, отримаємо, враховуючи ознаення $P_\omega(Y_0, 0)$–розв'язку, співвідношення виду

$$y'(t) = \alpha_s J_{\varphi_s}(t)[1+o(1)] \text{ при } t \uparrow \omega.$$

Звідси та із (29) випливає умова (25).

Справедливість зображення (28) безпосередньо випливає із (33) і леми 2.3 із роботи В.М. Євтухова і А.Г. Черникової [9], якщо врахувати, що $H_s \in \Gamma_{Y_0}(Z_s)$ з доповнюючою функцією $g_s(y) = -\frac{\varphi_s(y)}{\varphi_s'(y)}$.

В силу сформульованих раніше апріорних властивостей $P_\omega(Y_0, 0)$– розв'язків маємо

$$\lim_{t \uparrow \omega} \frac{\pi_\omega^2(t) y''(t)}{y(t)} =$$
$$= \lim_{t \uparrow \omega} \frac{\pi_\omega(t) y''(t)}{y'(t)} \cdot \frac{\pi_\omega(t) y'(t)}{y(t)} = 0 \cdot (-1) = 0.$$

Зважаючи на цю границю та на асимптотичні співвідношення (34) і (35), безпосередньо випливає справедливість умови (26).

Функції φ_i $(i = \overline{1, l})$ є правильно змінними при $y \to Y_0$. H_s^{-1} є повільно змінною при $z \to Z_s$, як обернена до швидко змінної функції H_s. Крім того, функція $z(t) = -\alpha_s J_s(t)[1+o(1)]$, враховуючи (24) і той факт, що $-\alpha_s J_s(t) \in \Delta_{Z_s}(c_s)$ при $t \in [t_{\varphi_s}, \omega[$, така, що існує $t_1 \in [t_{\varphi_s}, \omega[$, для якого $\lim_{t \uparrow \omega} z(t) = Z_s$ і $z(t) \in \Delta_{Z_s}(c_s)$ при $t \in [t_1, \omega[$. Отже, маємо

$$\varphi_i(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)[1+o(1)])) =$$
$$= \varphi_i(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))[1+o(1)] \quad (36)$$

при $t \uparrow \omega$ $(i = \overline{1, l})$. Якщо ж $i \in \{l+1, ..., m\} \setminus \{s\}$, то кожна із функцій φ_i задовольняє умови леми 2.5 із роботи В.М. Євтухова і А.Г. Черникової [9] і у якості їх доповнюючих функцій можуть бути обрані відповідно функції $g_i(y) = \frac{\varphi_i(y)}{\varphi_i'(y)}$. Тоді, згідно з цією лемою, враховуючи умови $\lim\limits_{t \uparrow \omega} H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)) = Y_0$, $H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)) \in \Delta_{Y_0}(b)$ при $t \in [t_1, \omega[$ і (21), отримаємо

$$\lim_{t \uparrow \omega} \frac{\varphi_i\Big(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)) + \frac{\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}{\varphi_s'(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))} o(1)\Big)}{\varphi_i(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))} =$$

$$= \lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}(b)}} \frac{\varphi_i\Big(y+g_i(y)\frac{\varphi_i'(y)\varphi_s(y)}{\varphi_i(y)\varphi_s'(y)}o(1)\Big)}{\varphi_i(y)} =$$

$$= \lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}(b)}} \frac{\varphi_i\Big(y+g_i(y)O(1)o(1)\Big)}{\varphi_i(y)} =$$

$$= \lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}(b)}} \frac{\varphi_i\Big(y+g_i(y)o(1)\Big)}{\varphi_i(y)} = 1.$$

Тому при $i\in\{l+1,...,m\}\setminus\{s\}$

$$\varphi_i\left(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))+\tfrac{\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}{\varphi_s'(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}o(1)\right)=$$

$$=\varphi_i(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))[1+o(1)] \quad \text{при} \quad t\uparrow\omega,$$

звідки, зважаючи на (7) і (28), маємо

$$\varphi_i(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)[1+o(1)]))=$$
$$=\varphi_i(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))[1+o(1)] \tag{37}$$

при $t\uparrow\omega$ ($i=\overline{l+1,m}$).

Із (28), (36) і (37) маємо

$$\lim_{t\uparrow\omega}\frac{p_i(t)\varphi_i(y(t))}{p_s(t)\varphi_s(y(t))}=$$

$$=\lim_{t\uparrow\omega}\frac{p_i(t)\varphi_i(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))[1+o(1)]}{p_s(t)\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))[1+o(1)]}=$$

$$=\lim_{t\uparrow\omega}\frac{p_i(t)\varphi_i(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}{p_s(t)\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))} \quad (i=\overline{1,m}).$$

Із останньої рівності та (11) випливає справедливість умов (27). Теорема доведена.

Теорема 2. *Нехай виконуються умови (19)-(27) і*

$$\lim_{t\uparrow\omega}\frac{\pi_\omega(t)J_s'(t)}{J_s(t)}=\gamma_s, \quad \text{де} \quad \gamma_s\in\mathbb{R}. \tag{38}$$

Тоді: 1) якщо $\gamma_s>0$ або $\gamma_s=0$ і $\alpha_s\mu_s=1$, то рівняння (1) має однопараметричну сім'ю $P_\omega(Y_0,0)$– розв'язків, які допускають при $t\uparrow\omega$ асимптотичні зображення (28), (29); 2) якщо $\gamma_s<0$ або $\gamma_s=0$ і $\alpha_s\mu_s=-1$, то при $\omega<+\infty$ рівняння (1) має двопараметричну сім'ю $P_\omega(Y_0,0)$– розв'язків, які допускають асимптотичні при $t\uparrow\omega$ зображення (28), (29), а при $\omega=+\infty$ – щонайменш один такий розв'язок.

Доведення. Враховуючи (14), (15), (16), (23) і (24), підберемо число $t_{\varphi_s}\in[a,\omega[$ так, щоб $-\alpha_s J_s(t)\in\Delta_{Z_s}(c_s)$ при $t\in[t_{\varphi_s},\omega[$. При такому виборі t_{φ_s} на проміжку $[t_{\varphi_s},\omega[$ визначена функція J_{φ_s}, а також функції

$$H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)), \quad \varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))),$$
$$\varphi_s'(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))),$$

причому

$$\lim_{t\uparrow\omega}H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))=Y_0 \tag{39}$$

і в силу (7)

$$\lim_{t\uparrow\omega}G_s(t)=\pm\infty. \tag{40}$$

Застосовуючи до рівняння (1) перетворення

$$\begin{aligned} y(t)&=H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\left[1+\tfrac{y_1(t)}{G_s(t)}\right],\\ y'(t)&=\alpha_s J_{\varphi_s}(t)[1+y_2(t)], \end{aligned} \tag{41}$$

отримаємо систему диференціальних рівнянь

$$\begin{cases} y_1'=h_1(t)[1+q_1(t)-q_2(t)y_1+q_1(t)y_2],\\ y_2'=h_2(t)[y_1-y_2+R(t,y_1)+f(t,y_1)], \end{cases} \tag{42}$$

в якій

$$h_1(t)=\alpha_s\pi_\omega(t)p_{0s}(t)\varphi_s'(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))),$$

$$h_2(t)=\frac{J_{\varphi_s}'(t)}{J_{\varphi_s}(t)}, \quad q_1(t)=\frac{J_{\varphi_s}(t)}{\pi_\omega(t)J_{\varphi_s}'(t)},$$

$$q_2(t)=\left.\frac{\left(\frac{\varphi_s'(y)}{\varphi_s(y)}\right)'}{\left(\frac{\varphi_s'(y)}{\varphi_s(y)}\right)^2}\right|_{y=H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))},$$

$$f(t,y_1)=(1+y_1+R(t,y_1))\times$$
$$\times(R_1(t,y_1)+r_s(t)(1+R_1(t,y_1))),$$

$$R(t,y_1)=\frac{\varphi_s(Y(t,y_1))}{\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}-1-y_1,$$

$$R_1(t,y_1)=\sum_{\substack{i=1\\ i\neq s}}^{m}\frac{p_i(t)\varphi_i(Y(t,y_1))}{p_s(t)\varphi_s(Y(t,y_1))},$$

$$Y(t,y_1)=H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))+$$
$$+\frac{\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}{\varphi_s'(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}y_1.$$

Функція $R(t, y_1)$ така, що для будь-якого $\varepsilon > 0$ існують $\delta \in]0, 1[$ і $t_1 \in [t_{\varphi_s}, \omega[$ такі, що

$$|R(t, y_1)| \le (1 + \varepsilon)|y_1|^2$$

при $t \in [t_1, \omega[$ і $y_1 \in D_{1\delta}$, де

$$y_1 \in D_{1\delta} = \{y_1 : |y_1| \le \delta\}.$$

Обираючи довільним чином число $\varepsilon > 0$, далі систему рівнянь (42) розглянемо на множині

$$\Omega = [t_1, \omega[\times D_{1\delta} \times D_{2\delta},$$

де

$$D_{i\delta} = \{y_i : |y_i| \le \delta\} \quad (i = 1, 2).$$

Покажемо, що функція $R_1(t, y_1)$ така, що

$$\lim_{t\uparrow\omega} R_1(t, y_1) = 0 \quad \text{рівномірно за} \quad y_1 \in D_{1\delta}.$$

Так як функції φ_i при $i \in \{1, ..., l\}$ є правильно змінними при $y \to Y_0 \quad (y \in \Delta_{Y_0}(b))$ порядків σ_i, то в силу зображень (6), враховуючи властивості повільно змінних функцій і умови (40), маємо

$$\varphi_i(Y(t, y_1)) =$$
$$= \varphi_i\left(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)) \left[1 + \frac{y_1}{G_s(t)}\right]\right) =$$
$$= \left|H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)) \left[1 + \frac{y_1}{G_s(t)}\right]\right|^{\sigma_i} \times$$
$$\times L_i\left(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)) \left[1 + \frac{y_1}{G_s(t)}\right]\right) =$$
$$= \left|H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)) \left[1 + \frac{y_1}{G_s(t)}\right]\right|^{\sigma_i} \times$$
$$\times L_i(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))(1 + r_i(t, y_1)) =$$
$$= \varphi_i(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))) \left[1 + \frac{y_1}{G_s(t)}\right]^{\sigma_i} \times$$
$$\times (1 + r_i(t, y_1)), \quad (i = \overline{1, l})$$

де функції $r_i(t, y_1)$ такі, що

$$\lim_{t\uparrow\omega} r_i(t, y_1) = 0 \quad \text{рівномірно за} \quad y_1 \in D_{1\delta}.$$

Оскільки функція φ_s належить класу $\Gamma_{Y_0}(Z_s)$ і в якості її доповнюючої функції може бути обрана функція $g_s(y) = \frac{\varphi_s(y)}{\varphi_s'(y)}$, то з леми 2.3 із роботи В.М. Євтухова і А.Г. Черникової [9] отримаємо

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\varphi_s\Big(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)) + \frac{\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}{\varphi_s'(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))} y_1\Big)}{\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))} =$$
$$= \lim_{\substack{y\to Y_0 \\ y\in\Delta_{Y_0}(b)}} \frac{\varphi_s\Big(y + \frac{\varphi_s(y)}{\varphi_s'(y)} \cdot y_1\Big)}{\varphi_s(y)} = e^{y_1}.$$

Тому

$$\varphi_s(Y(t, y_1)) =$$
$$\varphi_s\Big(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)) + \frac{\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}{\varphi_s'(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))} y_1\Big) =$$
$$= e^{y_1}\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))[1 + r_s(t, y_1)]$$

при $t \uparrow \omega$, де функція $r_s(t, y_1)$ така, що

$$\lim_{t\uparrow\omega} r_s(t, y_1) = 0 \quad \text{рівномірно за} \quad y_1 \in D_{1\delta}.$$

В силу вищесказаного і (27) маємо

$$\lim_{t\uparrow\omega} \sum_{i=1}^{l} \frac{p_i(t)\varphi_i(Y(t, y_1))}{p_s(t)\varphi_s(Y(t, y_1))} = 0 \qquad (43)$$

рівномірно за $y_1 \in D_{1\delta}$.

Якщо ж $i \in \{l + 1, ..., m\} \setminus \{s\}$, то в силу виконання умов (21) для будь-якого $C_i > 1$ існує $t_{2i} \in [t_1, \omega[$ таке, що при $t \in [t_{2i}, \omega[$, зважаючи на монотонність функції φ_i на проміжку $\Delta_{Y_0}(b)$

$$\varphi_i\left(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)) - \frac{\varphi_i\big(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\big)}{\varphi_i'\big(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\big)} C_i|y_1|\right) \le$$
$$\le \varphi_i\left(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)) + \frac{\varphi_s\big(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\big)}{\varphi_s'\big(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\big)} y_1\right) \le$$
$$\le \varphi_i\left(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)) + \frac{\varphi_i\big(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\big)}{\varphi_i'\big(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\big)} C_i|y_1|\right).$$

Так як функція φ_i при $i \in \{l + 1, ..., m\}$ належить класу $\Gamma_{Y_0}(Z_i)$ і має доповнюючу функцію виду $g_i(y) = \frac{\varphi_i(y)}{\varphi_i'(y)}$, то, переходячи в останній нерівності до границі при $t \uparrow \omega$, враховуючи властивості функцій із класу $\Gamma_{Y_0}(Z_i)$ (див. роботу В.М. Євтухова, А.Г. Черникової [9]), отримаємо

$$e^{-C_i|y_1|} \lim_{t\uparrow\omega} \varphi_i\left(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\right) \le$$
$$\le \lim_{t\uparrow\omega} \varphi_i(Y(t, y_1)) \le$$

$$\leq e^{C_i|y_1|} \lim_{t\uparrow\omega} \varphi_i \left(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\right).$$

В силу останньої нерівності та раніше записаного зображення функції $\varphi_s(Y(t,y_1))$ для кожного $i \in \{l+1,...,m\} \setminus \{s\}$ маємо

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{p_i(t)e^{-C_i|y_1|}\varphi_i\left(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\right)}{p_s(t)e^{y_1}\varphi_s\left(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\right)(1+r_s(t,y_1))} \leq$$

$$\leq \lim_{t\uparrow\omega} \frac{p_i(t)\varphi_i(Y(t,y_1))}{p_s(t)\varphi_s(Y(t,y_1))} \leq$$

$$\leq \lim_{t\uparrow\omega} \frac{p_i(t)e^{C_i|y_1|}\varphi_i\left(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\right)}{p_s(t)e^{y_1}\varphi_s\left(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))\right)(1+r_s(t,y_1))},$$

звідки, зважаючи на (27), випливає, що

$$\lim_{t\uparrow\omega} \sum_{\substack{i=l+1\\ i\neq s}}^{m} \frac{p_i(t)\varphi_i(Y(t,y_1))}{p_s(t)\varphi_s(Y(t,y_1))} = 0$$

рівномірно за $y_1 \in D_{1\delta}$. Із останнього співвідношення і (43) маємо, що

$$\lim_{t\uparrow\omega} R_1(t,y_1) = 0 \quad \text{рівномірно за} \quad y_1 \in D_{1\delta}.$$

В силу (25), рівності

$$\frac{\varphi_s''(y)\varphi_s(y)}{\varphi_s'^2(y)} = \frac{\left(\frac{\varphi_s'(y)}{\varphi_s(y)}\right)'}{\left(\frac{\varphi_s'(y)}{\varphi_s(y)}\right)^2} + 1$$

і умови (5), а також (39)

$$\lim_{t\uparrow\omega} q_1(t) = -1, \quad \lim_{t\uparrow\omega} q_2(t) = 0. \tag{44}$$

Крім того, з використанням (15) і (25), маємо

$$\frac{h_1(t)}{h_2(t)} = \frac{\alpha_s \pi_\omega(t) J_{\varphi_s}(t) \varphi_s'(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}{\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))} \sim$$

$$\sim \frac{\pi_\omega(t) J_{\varphi_s}(t)}{J_s(t)\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))} \sim \frac{J_s'(t)}{J_s(t)} \cdot \frac{J_{\varphi_s}(t)}{J_{\varphi_s}'(t)} \sim$$

$$\sim -\frac{\pi_\omega(t) J_s'(t)}{J_s(t)} \quad \text{при} \quad t\uparrow\omega.$$

Таким чином, враховуючи (38),

$$\frac{h_1(t)}{h_2(t)} \sim -\gamma_s \quad \text{при} \quad t\uparrow\omega. \tag{45}$$

Тепер розглянемо окремо випадки, коли $\gamma_s \neq 0$, і коли $\gamma_s = 0$.

Для початку припустимо, що $\gamma_s \neq 0$. У цьому випадку систему (42) запишемо у вигляді

$$\begin{cases} y_1' = h_2(t)\Big[(1+q_1(t))\frac{h_1(t)}{h_2(t)} - q_2(t)\frac{h_1(t)}{h_2(t)}y_1 + \\ \qquad +q_1(t)\frac{h_1(t)}{h_2(t)}y_2\Big], \\ y_2' = h_2(t)[y_1 - y_2 + R(t,y_1) + f(t,y_1)]. \end{cases}$$

Тут, в силу умов (44) і (45)

$$\lim_{t\uparrow\omega}(1+q_1(t))\frac{h_1(t)}{h_2(t)} = 0,$$

$$\lim_{t\uparrow\omega} q_1(t)\frac{h_1(t)}{h_2(t)} = \gamma_s, \quad \lim_{t\uparrow\omega} q_2(t)\frac{h_1(t)}{h_2(t)} = 0.$$

Тому ця система рівнянь має вид

$$\begin{cases} y_1' = h_2(t)[F(t,y_1,y_2) + \gamma_s y_2] \\ y_2' = h_2(t)[y_1 - y_2 + R(t,y_1) + f(t,y_1)], \end{cases} \tag{46}$$

де функція F така, що

$$\lim_{t\uparrow\omega} F(t,y_1,y_2) = 0$$

рівномірно за $y_1, y_2 \in [-\delta, \delta]$.

Характеристичне рівняння матриці коефіцієнтів, що стоять в квадратних дужках системи при y_1 та y_2, виглядає наступним чином

$$\lambda^2 + \lambda - \gamma_s = 0.$$

Це рівняння при $\gamma_s > 0$ має один додатній корінь та один від'ємний, а при $\gamma_s < 0$ – два кореня з від'ємною дійсною частиною. Крім того, враховуючи вид функції J_{φ_s} і (25), маємо, що при $t\uparrow\omega$

$$\int_{t_0}^{t} h_2(\tau)\,d\tau = \ln|J_{\varphi_s}(\tau)|\Big|_{t_0}^{t} \to \pm\infty \tag{47}$$

і при $t \in [t_0, \omega[$

$$\mathrm{sign} h_2(t) = -\mathrm{sign}\pi_\omega(t). \tag{48}$$

Крім того, в силу раніше вказаних властивостей функцій R, R_1 та формули (20), маємо

$$\lim_{y_1\to 0} \frac{R(t,y_1)}{|y_1|} = 0 \tag{49}$$

рівномірно за $t \in [t_0, \omega[$,

$$\lim_{t\uparrow\omega} f(t,y_1) = 0 \tag{50}$$

рівномірно за $y_1 \in D_{1\delta}$.

Тим самим показано, що для системи диференціальних рівнянь (46) виконуються всі умови теореми 2.2 із роботи В.М. Євтухова, А.М. Самойленка [10]. Згідно з цією теоремою система рівнянь (46) має щонайменш один розв'язок $(y_1, y_2) : [t_*, \omega[\to \mathbb{R}^2$ ($t_* \in [t_0, \omega[$), який прямує до нуля при $t \uparrow \omega$, причому при $\gamma_s > 0$ існує однопараметрична сім'я таких розв'язків, а при $\gamma_s < 0$ і $\omega < +\infty$ – двопараметрична сім'я розв'язків, що прямують до нуля при $t \uparrow \omega$. Кожному із них в силу заміни (41) відповідає розв'язок $y : [t_*, \omega[\to \mathbb{R}$ ($t_* \in [a, \omega[$) диференціального рівняння (1), який припускає асимптотичні зображення (28), (29), причому з використанням умов (23)-(25) легко впевнитись у тому, що вони є $P_\omega(Y_0, 0)$ – розв'язками.

Таким чином, справедливість теореми 2 при $\gamma_s \neq 0$ встановлена.

Припустимо тепер, що $\gamma_s = 0$. У цьому випадку, в силу асимптотичного співвідношення (45), умови (25) і нерівності (23), маємо

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{h_1(t)}{h_2(t)} = 0, \tag{51}$$

$$\int_{t_0}^{t} h_1(\tau)\, d\tau \to \pm\infty \quad \text{при} \quad t \uparrow \omega, \tag{52}$$

$$\operatorname{sign} h_1(t) = \alpha_s \mu_s \operatorname{sign} \pi_\omega(t) \tag{53}$$

при $t \in [t_0, \omega[$.

Крім того, маємо

$$h_1^{-1}(t) \left(\frac{h_1(t)}{h_2(t)} \right)' =$$

$$= \frac{1}{\alpha_s \pi_\omega(t) p_{0s}(t) \varphi_s'(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))} \times$$

$$\times \left(\frac{\alpha_s \pi_\omega(t) J_{\varphi_s}(t) \varphi_s'(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}{\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))} \right)' =$$

$$= \frac{J_{\varphi_s}(t)}{\pi_\omega(t) J'_{\varphi_s}(t)} + 1 -$$

$$- \frac{\alpha_s J_s'(t) J_{\varphi_s}(t) \varphi_s'(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t)))}{J'_{\varphi_s}(t)} q_2(t) =$$

$$= \frac{J_{\varphi_s}(t)}{\pi_\omega(t) J'_{\varphi_s}(t)} + 1 + \frac{J_s'(t)}{J_s(t)} \frac{J_{\varphi_s}(t)}{J'_{\varphi_s}(t)} \times$$

$$\times q_2(t)[1 + o(1)] \to 0 \text{ при } t \uparrow \omega. \tag{54}$$

Далі, враховуючи умови (44), перепишемо систему (46) у вигляді

$$\begin{cases} y_1' = h_1(t)[F_1(t, y_1, y_2) - y_2] \\ y_2' = h_2(t)[y_1 - y_2 + R(t, y_1) + f(t, y_1)], \end{cases} \tag{55}$$

де

$$\lim_{t\uparrow\omega} F_1(t, y_1, y_2) = 0$$

рівномірно за $y_1,\ y_2 \in [-\delta, \delta]$.

Тут коефіцієнт при y_2 у другому рівнянні системи (55) відмінний від нуля (дорівнює -1) і визначник постійної матриці коефіцієнтів, які стоять при y_1 та y_2 в квадратних дужках рівнянь цієї системи також відмінний від нуля (дорівнює 1). В силу цих властивостей, а також умов (47)–(54), для системи диференціальних рівнянь (55) виконані всі умови теореми 2.6 із роботи В.М. Євтухова, А.М. Самойленка [10]. Згідно з цією теоремою система диференціальних рівнянь (55) має щонайменш один розв'язок $(y_1, y_2) : [t_*, \omega[\to \mathbb{R}^2$ ($t_* \in [t_0, \omega[$), який прямує до нуля при $t \uparrow \omega$, причому при $\omega < +\infty$ існує однопараметрична сім'я таких розв'язків у випадку, коли $\alpha_s \mu_s = 1$, і двопараметрична сім'я – у випадку, коли $\alpha_s \mu_s = -1$, а при $\omega = +\infty$ у неї існує однопараметрична сім'я таких розв'язків у випадку, коли $\alpha_s \mu_s = 1$. Кожному із них в силу заміни змінних (41) і умов (23)–(25) відповідає $P_\omega(Y_0, 0)$ – розв'язок $y : [t_0, \omega[\to \mathbb{R}$ ($t_* \in [a, \omega[$) диференціального рівняння (1), який припускає асимптотичні зображення (28), (29). Отже, теорема 2 повністю доведена.

В подальшому разом з введеними раніше будемо використовувати також позначення

$$E_s(t) = \alpha_s \pi_\omega^2(t) p_{0s}(t) \varphi_s'(H_s^{-1}(-\alpha_s J_s(t))),$$

$$\eta_s = \lim_{t\uparrow\omega} \frac{E_s(t) \Phi_s(t)}{G_s(t)},$$

$$\psi_s(t) = \int_{t_0}^{t} \frac{|E_s(\tau)|^{\frac{1}{2}}}{|\pi_\omega(\tau)|} d\tau,$$

де t_0 – деяке число із проміжку $[a, \omega[$.

Теорема 3. *Нехай для деякого* $s \in \{l+1, ..., m\}$ *функція* p_s *зображена у вигляді*

(19). *Нехай, крім того, виконуються умови* (20)-(27),

$$\lim_{t\uparrow\omega}\frac{\pi_\omega(t)J'_s(t)}{J_s(t)}=\pm\infty \tag{56}$$

та існують скінчені або рівні $\pm\infty$ *границі*

$$\lim_{t\uparrow\omega}\frac{\pi_\omega(t)J''_{\varphi_s}(t)}{J'_{\varphi_s}(t)}, \tag{57}$$

$$\lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}(b)}}\frac{\left(\frac{\varphi'_s(y)}{\varphi_s(y)}\right)'}{\left(\frac{\varphi'_s(y)}{\varphi_s(y)}\right)^2}\cdot\sqrt{\left|\frac{y\varphi'_s(y)}{\varphi_s(y)}\right|}, \tag{58}$$

$$\eta_s=\lim_{t\uparrow\omega}\frac{E_s(t)\Phi_s(t)}{G_s(t)},\quad \lim_{t\uparrow\omega}\frac{\psi''_s(t)\psi_s(t)}{\psi'^2_s(t)}. \tag{59}$$

Тоді: 1) якщо $\alpha_s\mu_s=1$, *то у диференціального рівняння* (1) *існує однопараметрична сім'я* $P_\omega(Y_0,0)$ *– розв'язків з асимптотичними зображеннями* (28), (29), *причому таких, що їх похідна задовольняє асимптотичне співвідношення*

$$y'(t)=-\alpha_s\pi_\omega(t)p_{0s}(t)\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_sJ_s(t)))\times$$
$$\times[1+|E_s(t)|^{-\frac{1}{2}}\cdot o(1)]\quad \textit{при}\quad t\uparrow\omega; \tag{60}$$

2) якщо $\alpha_s\mu_s=-1$ *і виконуються умови*

$$\lim_{t\uparrow\omega}\frac{\psi_s(t)}{E_s(t)}=0\quad \textit{при}\quad \eta_s=0\quad, \tag{61}$$

$$\eta_s\neq\frac{1}{3};\quad \lim_{t\uparrow\omega}\psi_s(t)r_s(t)=0, \tag{62}$$

$$\lim_{t\uparrow\omega}\psi_s^2(t)\left[r_s(t)+2+\frac{\pi_\omega(t)J''_{\varphi_s}(t)}{J'_{\varphi_s}(t)}\right]=0, \tag{63}$$

$$\lim_{t\uparrow\omega}\psi_s^2(t)\sum_{\substack{i=1\\ i\neq s}}^{m}\frac{p_i(t)\varphi_i(H_s^{-1}(-\alpha_sJ_s(t)))}{p_s(t)\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_sJ_s(t)))}=0, \tag{64}$$

то у диференціального рівняння (1) *існують* $P_\omega(Y_0,0)$*–розв'язки, які припускають асимптотичні при* $t\uparrow\omega$ *зображення*

$$y(t)=H_s^{-1}(-\alpha_sJ_s(t))\left[1+\frac{o(1)}{G_s(t)\psi_s(t)}\right], \tag{65}$$

$$y'(t)=-\alpha_s\pi_\omega(t)p_{0s}(t)\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_sJ_s(t)))\times$$
$$\times[1+|E_s(t)|^{-\frac{1}{2}}\psi_s^{-1}(t)\cdot o(1)], \tag{66}$$

причому у випадку, коли $\eta_s\in(0,1/3)$ *або* $\eta_s=0$ *і* $\alpha_s\nu_1=1$, *існує двопараметрична сім'я таких розв'язків.*

Доведення. У роботі В.М. Євтухова та А.Г. Черникової [8] з заміною в ній функції φ на φ_s було показано, що якщо границі (57) та (58) існують, то

$$\lim_{t\uparrow\omega}\frac{\pi_\omega(t)J''_{\varphi_s}(t)}{J'_{\varphi_s}(t)}=-2, \tag{67}$$

$$\lim_{\substack{y\to Y_0\\ y\in\Delta_{Y_0}(b)}}\frac{\left(\frac{\varphi'_s(y)}{\varphi_s(y)}\right)'}{\left(\frac{\varphi'_s(y)}{\varphi_s(y)}\right)^2}\cdot\sqrt{\left|\frac{y\varphi'_s(y)}{\varphi_s(y)}\right|}=0. \tag{68}$$

Крім того, в силу (15),(16) і (56) маємо

$$E_s(t)\sim-\frac{\alpha_s\pi^2_\omega(t)p_{0s}(t)}{H_s(H_s^{-1}(-\alpha_sJ_s(t)))}=$$
$$=\frac{\pi_\omega(t)J'_s(t)}{J_s(t)}\to\pm\infty\quad\text{при}\quad t\uparrow\omega. \tag{69}$$

Рівняння (1) за допомогою перетворення

$$\begin{aligned}&y(t)=H_s^{-1}(-\alpha_sJ_s(t))\left[1+\tfrac{y_1(t)}{G_s(t)}\right],\\ &y'(t)=-\alpha_s\pi_\omega(t)p_{0s}(t)\times\\ &\times\varphi_s(H_s^{-1}(-\alpha_sJ_s(t)))[1+y_2(t)]\end{aligned} \tag{70}$$

зведемо до системи диференціальних рівнянь

$$\left\{\begin{aligned}&y'_1=-\tfrac{E_s(t)}{\pi_\omega(t)}[q_2(t)y_1+y_2]\\ &y'_2=-\tfrac{1}{\pi_\omega(t)}\Big[r_s(t)+2+\tfrac{\pi_\omega(t)J''_{\varphi_s}(t)}{J'_{\varphi_s}(t)}+\\ &+(1+r_s(t))y_1+\Big(1+\tfrac{\pi_\omega(t)J''_{\varphi_s}(t)}{J'_{\varphi_s}(t)}\Big)y_2+\\ &+R(t,y_1)+((1+r_s(t))(1+y_1)+\\ &+R(t,y_1))R_1(t,y_1)\Big],\end{aligned}\right. \tag{71}$$

в якій функції R і R_1 визначаються таким же чином, як і при доведенні теореми 2.

Розглянемо систему (71) на множині Ω, яке визначено при доведенні попередньої теореми.

Щоб довести існування у диференціального рівняння (1) розв'язків, які допускають при $t\uparrow\omega$ асимптотичні зображення (28), (29), достатньо в силу заміни (70) встановити, що у системи диференціальних рівнянь (71) існують розв'язки, які прямують до нуля при $t\uparrow\omega$. Застосуємо до системи (71) наступні перетворення

$$y_1(t) = v_1(t), \quad y_2(t) = |E_s(t)|^{-\frac{1}{2}} v_2(t) \quad (72)$$

і

$$\tau = \psi_s(t),\ v_1(t) = z_1(\tau),\ v_2(t) = z_2(\tau). \quad (73)$$

В результаті, враховуючи умову (22), отримаємо систему диференціальних рівнянь

$$\begin{cases} z_1' = c_{11}(\tau)z_1 + c_{12}(\tau)z_2 \\ z_2' = f(\tau) + c_{21}(\tau)z_1 + c_{22}(\tau)z_2 + \\ +Z_1(\tau, z_1) + Z_2(\tau, z_1), \end{cases} \quad (74)$$

в якій

$$c_{11}(\tau(t)) = \nu_1\mu_s|E_s(t)|^{\frac{1}{2}} q_2(t),$$

$$c_{12}(\tau(t)) = \nu_1\mu_s,$$

$$c_{21}(\tau(t)) = \alpha_s\nu_1(1 + r_s(t)),$$

$$c_{22}(\tau(t)) = \alpha_s\nu_1|E_s(t)|^{-\frac{1}{2}} \times$$

$$\times \left[\frac{1}{2}\frac{\pi_\omega(t)J''_{\varphi_s}(t)}{J'_{\varphi_s}(t)} + E_s(t)q_2(t)\right],$$

$$f(\tau(t)) = \alpha_s\nu_1 \left[r_s(t) + 2 + \frac{\pi_\omega(t)J''_{\varphi_s}(t)}{J'_{\varphi_s}(t)}\right],$$

$$Z_1(\tau(t), z_1) = \alpha_s\nu_1 R(t, z_1),$$

$$Z_2(\tau(t), z_1) = \alpha_s\nu_1((1+r_s(t))(1+z_1)+R(t, z_1)) \times$$

$$\times R_1(t, z_1).$$

Так як зважаючи на (69)

$$\lim_{t\uparrow\omega} \int_{t_1}^{t} \frac{|E_s(\tau)|^{\frac{1}{2}}}{|\pi_\omega(\tau)|} d\tau \geq \lim_{t\uparrow\omega} \int_{t_1}^{t} \frac{d\tau}{|\pi_\omega(\tau)|} =$$

$$= \left|\ln \frac{|\pi_\omega(t)|}{\pi_\omega(t_1)}\right| \to +\infty \quad \text{при} \quad t \uparrow \omega,$$

то $\tau(t) \to +\infty$ при $t \uparrow \omega$ і тому в силу (20), (67), (68), (26) і властивостей функцій R і R_1 маємо

$$\lim_{\tau\to+\infty} f(\tau) = 0,$$

$$\lim_{\tau\to+\infty} c_{11}(\tau) = 0, \quad \lim_{\tau\to+\infty} c_{12}(\tau) = \nu_1\mu_s,$$

$$\lim_{\tau\to+\infty} c_{21}(\tau) = \alpha_s\nu_1, \quad \lim_{\tau\to+\infty} c_{22}(\tau) = 0,$$

$$|Z_1(\tau, z_1)| \leq \alpha_s\nu_1(1 + \varepsilon)|z_1|^2$$

при $\tau \in [0, +\infty[$ і $|z_1| \leq \delta$,

$$\lim_{\tau\to+\infty} Z_2(\tau, z_1) = 0$$

рівномірно за $z_1 \in [-\delta, \delta]$.

Крім того, характеристичне рівняння граничної матриці коефіцієнтів лінійної частини системи (74) має вигляд

$$\rho^2 - \alpha_s\mu_s = 0. \quad (75)$$

У випадку $\alpha_s\mu_s = 1$ коренями цього рівняння є числа $\rho_{1,2} = \pm 1$. У цьому випадку згідно з теоремою 2.2 із роботи В.М. Євтухова та А.М. Самойленка [10] система диференціальних рівнянь (74) має однопараметричну сім'ю розв'язків $(z_1, z_2) : [\tau_*, +\infty[\to \mathbb{R}^2$ $(\tau_* \geq 0)$, які прямують до нуля при $t \uparrow \omega$. Кожному із них в силу замін (70), (70), (72), (73) відповідає $P_\omega(Y_0, 0)$ – розв'язок $y : [t_*, \omega[\to \mathbb{R}$ $(t_* \in [a, \omega[)$ диференціального рівняння (1), який припускає асимптотичні зображення (28), (60). Отже, перше твердження теореми вірне.

Нехай тепер $\alpha_s\mu_s = -1$. Тоді корні рівняння (75) є чисто уявними і тому цей випадок є "критичним". Застосовуючи до системи (74) поступово перетворення

$$z_1(\tau) = u_1(\tau),\ z_2(\tau) = \alpha(\tau)u_1(\tau) + u_2(\tau), \quad (76)$$

де

$$\alpha(\tau(t)) = \begin{cases} \frac{\alpha_s\nu_1}{\eta_s\psi_s(t)} & \text{при} \quad \eta_s \in \mathbb{R} \setminus \{0, \frac{1}{3}\}, \\ -\frac{1}{2|E_s(t)|^{\frac{1}{2}}} & \text{при} \quad \eta_s = 0, \\ 0 \quad \text{при} \quad \eta_s = \pm\infty, \end{cases}$$

$$\begin{aligned} u_1(\tau) &= \cos\tau w_1(\tau) - \alpha_s\nu_1 \sin\tau w_2(\tau), \\ u_2(\tau) &= \alpha_s\nu_1 \sin\tau w_1(\tau) + \cos\tau w_2(\tau), \end{aligned} \quad (77)$$

$$w_i(\tau) = \frac{x_i(\tau)}{\tau} \quad (i = 1, 2), \quad (78)$$

отримаємо систему диференціальних рівнянь виду

$$x_i' = p(\tau)x_i + g(\tau)\sum_{m=1}^{2} Z_{im}(\tau, x_1, x_2) \quad (i = 1, 2),$$

в якій

$$p(\tau) = \frac{1}{2}(c_{11}(\tau) + c_{22}(\tau)) + \frac{1}{\tau}, \qquad g(\tau) = \frac{1}{\tau},$$

функції Z_{ij} $(i, j = 1, 2)$ неперервні на множині $[\tau_0, +\infty[\times\mathbb{R}_0^2$, де $\mathbb{R}_0^2$ – деякий окіл точки (0,0), і в силу раніше вказаних властивостей

функцій R і R_1, а також умов (62)-(64), такі, що
$$Z_{i2}(\tau,0,0)\equiv 0 \quad (i=1,2)$$
на проміжку $[\tau_0,+\infty[$,
$$\lim_{\tau\to+\infty} Z_{i1}(\tau,x_1,x_2)=0 \quad (i=1,2)$$
рівномірно за $x_1,x_2\in[-\delta,\delta]$,
$$\lim_{|x_1|+|x_2|\to 0}\frac{Z_{i2}(\tau,x_1,x_2)}{|x_1|+|x_2|}=0 \quad (i=1,2)$$
рівномірно за $\tau\in[\tau_0,+\infty[$.

Крім того, виконуються умови
$$p(\tau)\neq 0 \quad \text{при} \quad \tau\in[\tau_0,+\infty[,$$
$$\left|\int_{\tau_0}^{+\infty} p(x)\,dx\right|=+\infty,$$
$$\lim_{\tau\to+\infty}\frac{g(\tau)}{p(\tau)}=\frac{\eta_s}{3\eta_s-1}.$$
Тому для системи диференціальних рівнянь (74) виконуються всі умови теореми 1.2 із роботи В.М. Євтухова та А.М. Самойленка [10]. Згідно з цією теоремою система (74) має щонайменш один розв'язок $(x_1,x_2):[\tau_1,+\infty[\to\mathbb{R}^2 \quad (\tau_1\ge\tau_0)$, який прямує до нуля при $\tau\to+\infty$, причому, якщо $\eta_s\in(0,1/3)$ або $\eta_s=0$ і $\alpha_s\nu_1=1$, то існує ціла двопараметрична сім'я таких розв'язків. Кожному такому розв'язку в силу замін (72), (73), (76)–(78) відповідає розв'язок $y:[t_2,\omega[\to\mathbb{R}$ $(t_2\in[a,\omega[)$ диференціального рівняння (1) з асимптотичними зображеннями (65), (66). Теорема повністю доведена.

Приклади

В якості прикладу, який ілюструє отримані в цій роботі результати, розглянемо диференціальне рівняння вигляду
$$y''=\alpha_1p_1(t)|y|^{\sigma_1}+\alpha_2p_2(t)e^{\sigma_2 y}, \tag{79}$$
в якому $\alpha_i\in\{-1,1\}$ $(i=1,2)$, $\sigma_1\in\mathbb{R}$, $\sigma_2\in\mathbb{R}\setminus\{0\}$, $p_1:[a,\omega[\to]0,+\infty[$ – неперервна функція, функція p_2 зображена у вигляді
$$p_2(t)=p_{02}(t)[1+r_2(t)],$$
де
$$\lim_{t\uparrow\omega} r_2(t)=0,$$
$p_{02}:[a,\omega[\to]0,+\infty[$ – неперервно диференційовна функція, $r_2:[a,\omega[\to]-1,+\infty[$ – неперервна функція, $-\infty<a<\omega\le+\infty$, і опишемо асимптотичні властивості $P_\omega(Y_0,\lambda_0)$–розв'язків у випадку, коли $Y_0=\pm\infty$ і $\lambda_0=0$.

Для цього рівняння маємо
$$\varphi_1(y)=|y|^{\sigma_1}, \quad \varphi_2(y)=e^{\sigma_2 y},$$
$$H_2(y)=-\frac{1}{\sigma_2}e^{-\sigma_2 y}+C,$$
$$C=\begin{cases}\frac{1}{\sigma_2}e^{-\sigma_2 b}, & \text{якщо } \nu_0\sigma_2<0,\\ 0, & \text{якщо } \nu_0\sigma_2>0,\end{cases}$$
$$J_2(t)=\int_{A_2}^{t}\pi_\omega(\tau)p_{02}(\tau)d\tau,$$
$$J_{\varphi_2}(t)=\int_{A_{\varphi_2}}^{t}\frac{p_{02}(\tau)}{\sigma_2C+\alpha_2\sigma_2J_2(\tau)}d\tau,$$
$$H_2^{-1}(-\alpha_2J_2(t))=\ln|\sigma_2C+\alpha_2\sigma_2J_2(t)|^{-\frac{1}{\sigma_2}},$$
$$G_2(t)=\ln|\sigma_2C+\alpha_2\sigma_2J_2(t)|^{-1},$$
$$\eta_2=0, \quad E_2(t)=\frac{\pi_\omega(t)J_2'(t)}{\alpha_2C+J_2(t)},$$
$$\psi_2(t)=\int_{t_0}^{t}\left|\frac{J_2'(\tau)}{\pi_\omega(\tau)(\alpha_2C+J_2(\tau))}\right|^{\frac{1}{2}}d\tau,$$
де t_0 – деяке число із проміжку $[a,\omega[$, а A_2 і A_{φ_2} визначені перед формулюванням теореми 1 при $s=2$.

Із теорем 1, 2 і 3 маємо

Наслідок 1. *Нехай функція p_2 зображена у вигляді*
$$p_2(t)=p_{02}(t)[1+r_2(t)],$$
де
$$\lim_{t\uparrow\omega} r_2(t)=0,$$
$p_{02}:[a,\omega[\to]0,+\infty[$ *– неперервно диференційовна функція,* $r_2:[a,\omega[\to]-1,+\infty[$ *– неперервна функція та існує скінчена або рівна* $\pm\infty$ *границя*
$$\lim_{t\uparrow\omega}\frac{\pi_\omega(t)J_{\varphi_2}'(t)}{J_{\varphi_2}(t)}.$$

Для існування у диференціального рівняння (79) $P_\omega(\pm\infty, 0)$ – розв'язків, які задовольняють умову

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{p_1(t)|y(t)|^{\sigma_1}}{p_2(t)e^{\sigma_2 y(t)}} = 0,$$

необхідно, щоб виконувались нерівності

$$\alpha_2\nu_1\pi_\omega(t) < 0 \quad \textit{при} \quad t \in]a, \omega[, \tag{80}$$

$$\alpha_2\sigma_2 J_2(t) > 0 \quad \textit{при} \quad t \in]a, \omega[\tag{81}$$

та граничні співвідношення

$$-\alpha_2 \lim_{t\uparrow\omega} J_2(t) = Z_2, \tag{82}$$

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\pi_\omega(t)J'_{\varphi_2}(t)}{J_{\varphi_2}(t)} = -1, \tag{83}$$

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\pi_\omega(t)J'_2(t)}{J_2(t)\ln|\sigma_2 J_2(t)|} = 0, \tag{84}$$

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{p_1(t)J_2(t)}{p_2(t)\ln^{-1}|\sigma_2 J_2(t)|} = 0. \tag{85}$$

Більш того, для кожного такого розв'язку мають місце асимптотичні при $t \uparrow \omega$ зображення

$$y(t) = \ln|\sigma_2 J_2(t)|^{-\frac{1}{\sigma_2}} + o(1), \tag{86}$$

$$y'(t) = -\frac{J'_2(t)[1 + o(1)]}{\sigma_2 J_2(t)}. \tag{87}$$

Наслідок 2. *Нехай виконуються умови* (80)–(85) *і*

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\pi_\omega(t)J'_2(t)}{J_2(t)} = \gamma_2, \quad \textit{де} \quad \gamma_2 \in \mathbb{R}.$$

Тоді: 1) якщо $\gamma_2 > 0$ або $\gamma_2 = 0$ і $\alpha_2\sigma_2 > 0$, то рівняння (79) *має однопараметричну сім'ю $P_\omega(\pm\infty, 0)$– розв'язків, які припускають асимптотичні при $t \uparrow \omega$ зображення* (86), (87)*; 2) якщо $\gamma_2 < 0$ або $\gamma_2 = 0$ і $\alpha_2\sigma_2 < 0$, то при $\omega < +\infty$ рівняння* (79) *має двопараметричну сім'ю $P_\omega(\pm\infty, 0)$– розв'язків, які припускають асимптотичні при $t \uparrow \omega$ зображення* (86), (87), *а при $\omega = +\infty$ – щонайменш один такий розв'язок.*

Наслідок 3. *Нехай виконуються умови* (80)–(85),

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\pi_\omega(t)J'_2(t)}{J_2(t)} = \pm\infty$$

та існує скінчена або рівна $\pm\infty$ границя

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\pi_\omega(t)J''_{\varphi_2}(t)}{J'_{\varphi_2}(t)}.$$

Тоді: 1) якщо $\alpha_2\sigma_2 > 0$, то у диференціального рівняння (79) *існує однопараметрична сім'я $P_\omega(\pm\infty, 0)$ – розв'язків з асимптотичними зображеннями* (86), (87), *причому таких, що їх похідна задовольняє асимптотичне при $t \uparrow \omega$ співвідношення*

$$y'(t) = -\frac{\alpha_2\pi_\omega(t)p_{02}(t)}{\sigma_2 C + \alpha_2\sigma_2 J_2(t)}[1 + |E_2(t)|^{-\frac{1}{2}} \cdot o(1)];$$

2) якщо $\alpha_2\sigma_2 < 0$ і виконуються умови

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\psi_2(t)}{E_2(t)} = 0,$$

$$\lim_{t\uparrow\omega} \psi_2(t)r_2(t) = 0,$$

$$\lim_{t\uparrow\omega} \psi_2^2(t)\left[r_2(t) + 2 + \frac{\pi_\omega(t)J''_{\varphi_2}(t)}{J'_{\varphi_2}(t)}\right] = 0,$$

$$\lim_{t\uparrow\omega} \frac{\psi_2^2(t)p_1(t)J_2(t)}{p_2(t)\ln^{-1}|\sigma_2 J_2(t)|} = 0,$$

то у диференціального рівняння (79) *існують $P_\omega(\pm\infty, 0)$–розв'язки, які припускають асимптотичні при $t \uparrow \omega$ зображення*

$$y(t) = \ln|\alpha_2 C + \alpha_2\sigma_2 J_2(t)|^{-\frac{1}{\sigma_2}} + \frac{o(1)}{\psi_2(t)},$$

$$y'(t) = -\frac{J'_2(t)[1 + |E_2(t)|^{-\frac{1}{2}}\psi_2^{-1}(t) \cdot o(1)]}{\alpha_2\sigma_2 C + \sigma_2 J_2(t)},$$

причому таких розв'язків існує двопараметрична сім'я у випадку, коли $\alpha_2\nu_1 = 1$.

Висновки

Для диференціального рівняння (1) встановлено необхідні та достатні умови існування $P_\omega(Y_0, \lambda_0)$ – розв'язків при $\lambda_0 = 0$ у випадку, коли головним в правій частині рівняння (1) є доданок зі швидко змінною нелінійністю. Також знайдено асимптотичні зображення при $t \uparrow \omega$ ($\omega \le +\infty$) для таких розв'язків та їх похідних першого порядку та вирішено питання про кількість розв'язків зі знайденими зображеннями.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Bingham N.H., Goldie C.M., Teugels J.L.* Regular variation. Encyclopedia of mathematics and its applications. — Cambridge university press. Cambridge, 1987. — 494p.

2. *Евтухов В.М.* Асимптотические представления решений неавтономных обыкновенных дифференциальных уравнений. Дисс. . . .д. физ.-мат. наук.— Киев, 1997. — 295 с.

3. *Евтухов В.М., Колун Н.П.* Асимптотические представления решений дифференциальных уравнений с правильно и быстро меняющимися нелинейностями //Математические методы и физико-механические поля. – 2017. – **60**, N1. – С. 32-43.

4. *Евтухов В.М., Колун Н.П.* Быстро меняющиеся решения дифференциального уравнения второго порядка с правильно и быстро меняющимися нелинейностями // Український математичний вiсник. – 2018. – **15**, N1. – С. 18-42.

5. *Евтухов В.М., Колун Н.П.* Асимптотика решений дифференциальных уравнений второго порядка // Нелинейные колебания. – 2018. – **21**, N3. – С. 323-346.

6. *Evtukhov V.M., Kolun N.P.* Asymptotic Behaviour of Solutions of Second-Order Nonlinear Differential Equations // Mem. Differential Equations Math. Phys. Tbilisi : Georgian Academy of Sciences. – 2018. – **75**, P. 105-114.

7. *Евтухов В. М., Черникова А. Г.* Асимптотика медленно меняющихся решений обыкновенных двучленных дифференциальных уравнений второго порядка с быстро меняющейся нелинейностью // Нелинейные колебания. – 2016. – **19**, N4. – С. 458-475.

8. *Евтухов В. М., Черникова А. Г.* Асимптотическое поведение медленно меняющихся решений обыкновенных двучленных дифференциальных уравнений второго порядка с быстро меняющейся нелинейностью // Нелинейные колебания. – 2017. – **20**, N3. – С. 346-360.

9. *Евтухов В. М., Черникова А. Г.* Асимптотическое поведение решений обыкновенных дифференциальных уравнений второго порядка с быстро меняющимися нелинейностями // Укр. мат. журн. – 2017. – **69**, N10. – С. 1345-1363.

10. *Евтухов В.М., Самойленко А.М.* Условия существования исчезающих в особой точке решений у вещественных неавтономных систем квазилинейных дифференциальных уравнений // Укр. мат. журн. – 2010. – **62**, N1. – С. 52-80.

11. *Касьянова В.А.* Асимптотические представления решений неавтономных обыкновенных дифференциальных уравнений второго порядка с нелинейностями, асимптотически близкими к степенным — Дисс. канд. физ.-мат. наук: спец. 01.01.02 Дифференциальные уравнения, Одесса, 2009.— 154с.

12. *Kusano T., Manojlovic J., Maric V.* Increasing solutions of Thomas-Fermi type differential equations – The sublinear case. // Bull. T. CXLIII de l'Acad. Serbe des Sci. et des Arts.–Classe des Sciences Mathematiques et Naturelles, Sciences mathematiques. – 2011. – **36**, С. 21-36.

13. *Колун Н.П.* Асимптотика медленно меняющихся решений дифференциальных уравнений второго порядка с правильно и быстро меняющимися нелинейностями // Досл. в мат. i мех. – 2018. – **23**, N2(32). – С. 54-67.

14. *Marić V.* Regular Variation and Differential Equations. Lecture Notes in Mathematics 1726. — Springer-Verlag, Berlin Heidelberg, 2000. — 128 p.

15. *Manojlovic J., Marić V.* An asymptotic analysis of positive solutions of Thomas-Fermi type sublinear differential equations. // Mem. Differ. Equat. Math. Phys. – 2012. – **57**, – P. 75-94.

16. *Marić V., Radasin Z.* Asymptotic behavior of solutions of the equation $y'' = f(t)\varphi(\psi(t))$. // Glasnik matematicki. –1988. – **23 (43)**, N1. – P. 27–34.

17. *Marić V., Tomić M.* Asymptotics of solutions of a generalised Thomas-Fermi equations. // J. Differ. Equat. – 1980. –**35**, N1. – P. 36–44.

18. *Сенета Е.* Правильно меняющиеся функции. — М.: Наука, 1985. — 144 с.

19. *Taliaferro S.D.* Asymptotic behavior of solutions of $y'' = \varphi(t)f(y)$ // SIAM J. Math. Anal. –1981. –**12**, N6. – P. 853–865.

УДК 517.51

©2018 р. В. К. Маслюченко, В. С. Мельник

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

НАРІЗНО НЕПЕРЕРВНІ ПРОМІЖНІ ФУНКЦІЇ І ХРЕСТ-ТОПОЛОГІЯ

Введено поняття нарізної пари Гана (g,h) на добутку $X \times Y$ топологічних просторів і знайдено умови існування проміжної нарізно неперервної функції $f : X \times Y \to \mathbb{R}$ для кожної такої пари.

Ключові слова: нарізно неперервні функції, апроксимація, теорема Гана, хрест-топологія.

We introduce the notion of separate Hahn's pair (g,h) on the product $X \times Y$ of topological spaces and find the conditions of existance of intermediate separately continuous function $f : X \times Y \to \mathbb{R}$ for each of these pairs.

Keywords: separately continuous functions, approcsimation, Hahn theorem, plus-topology.

Вступ. Класична теорема Гана про проміжну функцію [1] твердить, що для метричного простору X і напівнеперервних відповідно зверху і знизу функцій $g : X \to \mathbb{R}$ і $h : X \to \mathbb{R}$, таких, що $g(x) \le h(x)$ на X, існує неперервна функція $f : X \to \mathbb{R}$, для якої $g(x) \le f(x) \le h(x)$ на X. Пару (g,h) напівнеперервних відповідно зверху і знизу функцій $g,h : X \to \mathbb{R}$ на топологічному просторі X, таких, що $g(x) \le h(x)$ на X ми називаємо [2] *парою Гана* на X. Функція $f : X \to \mathbb{R}$, для якої $g(x) \le f(x) \le h(x)$ на X, називається *проміжною* для пари (g,h).

Ця теорема Гана у XX столітті дістала значний розвиток. Після того як Ж. Д'єдонне [3] переніс її на випадок паракомпактного простору X, Г. Тонґ [4,5] та М. Катетов [6,7] встановили, що для довільного T_1-простору X існування проміжної неперервної функції $f : X \to \mathbb{R}$ для кожної пари Гана (g,h) на X є характеристичною ознакою нормальності простору X. Це твердження ми називатимемо теоремою Гана-Д'єдонне-Тонґа-Катетова.

В останній час з'явилися нові аналоги та модифікації теореми Гана про проміжну функцію. Так, у праці [8] було встановлено, що для кожної пари Гана (g,h) на відрізку $[a,b]$, в якій функції g і h зростають, існує проміжна зростаюча неперервна функція. В роботі [9] досліджувалося питання про існування проміжної афінної функції $f : X \to \mathbb{R}$ на векторному просторі X для опуклих відповідно вгору і вниз функцій g і h на X. Нарешті, в статті [2] вивчалося питання про існування на проміжках числової прямої проміжних кусково лінійних чи нескінченно диференційовних функцій, що задовольняють певні додаткові умови.

Аналогічно до пари Гана можна ввести поняття нарізної пари Гана (g,h), в якій $g : X \times Y \to \mathbb{R}$ — нарізно напівнеперервна зверху функція, а h — знизу, причому $g(p) \le h(p)$ на $X \times Y$. Виникає природне питання: за яких умов на простори X і Y для кожної нарізної пари Гана (g,h) існує така нарізно неперервна функція $f : X \times Y \to \mathbb{R}$, що $g(p) \le f(p) \le h(p)$ на $X \times Y$. Тут ми даємо повну відповідь на це питання, з'ясувавши, що для цього необхідно і достатньо, щоб добуток $X \times Y$, наділений так званою хрест-топологією, був нормальним. Ми наводимо також приклад нормального добутку з хрест-топологією.

Хрест-топологія.

Нехай X і Y — топологічні простори. Множина $W \subseteq X \times Y$ називається *нарізно відкритою*, якщо для кожної точки $p = (x,y) \in W$ існують околи U та V точок x та y у просторах X та Y відповідно, такі, що $(\{x\} \times V) \cup (U \times \{y\}) \subseteq W$. Легко перевірити, що система $\mathcal{C}$, що складається з нарізно відкритих множин, утворює топологію на добутку $X \times Y$, яка називається хрест-топологією на $X \times Y$.

Ми використовуємо звичні позначення:

$C(X,Y)$ — простір всіх неперервних функцій $f: X \to Y$ і $CC(X \times Y, Z)$ — простір нарізно неперервних функцій $f: X \times Y \to Z$. Ми позначаємо також $C(X) = C(X, \mathbb{R})$ і $CC(X \times Y, \mathbb{R}) = CC(X \times Y)$ для числової прямої $\mathbb{R}$.

Лема 1. Нехай X, Y і Z — топологічні простори, $\mathcal{C}$ — хрест-топологія на добутку $X \times Y$ і $Q = (X \times Y, \mathcal{C})$. Тоді $CC(X \times Y, Z) = C(Q, Z)$.

Доведення. $\subseteq$). Нехай $f \in CC(X \times Y, Z)$. Розглянемо відкриту множину W у просторі Z, і доведемо, що $f^{-1}(W)$ — відкрита в Q. Нехай $p_0 = (x_0, y_0) \in f^{-1}(W)$. Тоді $z_0 = f(p_0) = f^{x_0}(y_0) = f_{y_0}(x_0) \in W$. Оскільки f^{x_0} та f_{y_0} — неперервні і W — відкритий окіл точки z_0 в Z, то існують окіл U точки x_0 в X та окіл V точки y_0 в Y такі, що $f^{x_0}(V) \subseteq W$ і $f_{y_0}(U) \subseteq W$. Отже, $f((\{x_0\} \times V) \cup (U \times \{y_0\})) = f^{x_0}(V) \cup f_{y_0}(U) \subseteq W$, а звідси $(\{x_0\} \times V) \cup (U \times \{y_0\}) \subseteq f^{-1}(W)$. Таким чином, маємо, що $f^{-1}(W) \in \mathcal{C}$, отже, $f \in C(Q, Z)$.

$\supseteq$). Розглянемо $f \in C(Q, Z)$ та $p_0 = (x_0, y_0) \in X \times Y$. Нехай W — відкритий окіл точки $z_0 = f(x_0, y_0)$ в Z. Тоді, оскільки $f^{-1}(W) \in \mathcal{C}$ і $p_0 \in f^{-1}(W)$, то існують околи U точки x_0 в X та V точки y_0 в Y, такі, що $(\{x_0\} \times V) \cup (U \times \{y_0\}) \subseteq f^{-1}(W)$. Звідси маємо, що $f^{x_0}(V) \cup f_{y_0}(U) = f((\{x_0\} \times V) \cup (U \times \{y_0\})) \subseteq W$. Таким чином, $f^{x_0}(V) \subseteq W$ і $f_{y_0}(U) \subseteq W$, що дає нам неперервність f^{x_0} в точці y_0 та f_{y_0} в точці x_0, отже, $f \in CC(X \times Y, Z)$.

Напівнеперервні функції.

Лема 2. Нехай $\mathcal{T}^u$ /$\mathcal{T}^l$/ — топологія на $\mathbb{R}$, що складається з множин $(-\infty, c)$ /$(c, +\infty)$/, де $-\infty \leq c \leq +\infty$, а $C^u(X)$ /$C^l(X)$/ — простір усіх напівнеперервних зверху /знизу/ функцій $f: X \to \mathbb{R}$. Тоді $C^u(X) = C(X, \mathbb{R}^u)$ /$C^l(X) = C(X, \mathbb{R}^l)$/, де $\mathbb{R}^u = (\mathbb{R}, \mathcal{T}^u)$ /$\mathbb{R}^l = (\mathbb{R}, \mathcal{T}^l)$/.

Доведення. $\subseteq$) Нехай $f \in C^u(X)$. Розглянемо $c \in \mathbb{R}$, і доведемо, що множина $E(f < c) = f^{-1}((-\infty, c))$ відкрита в X. Нехай $x_0 \in E(f < c)$, тобто $f(x_0) < c$. З напівнеперервності зверху функції f легко вивести, що існує окіл U точки x_0 в X, такий, що для довільного $x \in U$ виконується $f(x) < c$. Отже, $E(f < c)$ містить окіл кожної своєї точки, а значить, є відкритою множиною для кожного $c \in \mathbb{R}$. Таким чином, $f \in C(X, \mathbb{R}^l)$.

$\supseteq$) Нехай $f \in C(X, \mathbb{R}^u)$, $x_0 \in X$, $y_0 = f(x_0)$ і $\varepsilon > 0$. Оскільки множина $U = f^{-1}((-\infty, y_0 + \varepsilon))$ відкрита в X і $x_0 \in U$, то U — це окіл точки x_0 в X. При цьому $f(x) < f(x_0) + \varepsilon$ для кожного $x \in U$, отже функція f напівнеперервна зверху в точці x_0.

Введемо наступні позначення: $C^uC^u(X \times Y)$ — простір усіх нарізно напівнеперервних зверху функцій $f: X \times Y \to \mathbb{R}$, $C^lC^l(X \times Y)$ — простір усіх нарізно напівнеперервних знизу функцій $f: X \times Y \to \mathbb{R}$, $C^u(T)$ — це простір напівнеперервних зверху функцій $f: T \to \mathbb{R}$, $C^l(T)$ — це простір напівнеперервних знизу функцій $f: T \to \mathbb{R}$.

Лема 3. Для довільних топологічних просторів X та Y маємо, що $C^uC^u(X \times Y) = C^u(Q)$ і $C^lC^l(X \times Y) = C^l(Q)$.

Доведення. Нехай $f \in C^uC^u(X \times Y)$, $x \in X$ і $y \in Y$. Оскільки $f^x \in C^u(Y)$ і $f_y \in C^u(X)$, то за лемою 2 $f^x \in C(Y, \mathbb{R}^u)$ і $f_y \in C^u(X, \mathbb{R}^u)$, звідки випливає, що $f_y \in C(X, \mathbb{R}^u)$. Таким чином, врахувавши ще й лему 1, маємо: $f \in CC(X \times Y, \mathbb{R}^u) = C(Q, \mathbb{R}^u) = C^u(Q)$. Доведення в інший бік аналогічне.

Проміжна нарізно неперервна функція.

Пару (g, h) напівнеперервних відповідно зверху і знизу функцій $g, h: X \to \mathbb{R}$ на топологічному просторі X, таких, що $g(x) \leq h(x)$ на X ми називаємо парою Гана на X. Пару (g, h) функцій $g \in C^uC^u(X \times Y)$, $h \in C^lC^l(X \times Y)$ на добутку $X \times Y$, таких, що $g(p) \leq h(p)$ на $X \times Y$ ми називаємо нарізною парою Гана на $X \times Y$.

Лема 4. Пара (g, h) функцій на добутку $X \times Y$ є нарізною парою Гана тоді і тільки тоді, коли вона є парою Гана на просторі $Q = (X \times Y,)$.

Доведення. Одразу випливає з леми 3, оскільки $g \in C^uC^u(X \times Y) = C^u(Q)$ та $h \in C^lC^l(X \times Y) = C^l(Q)$

Лема 5. Нехай X, Y — T_1-простори, $\mathcal{C}$ — хрест-топологія. Тоді $Q = (X \times Y, \mathcal{C})$ — T_1-простір.

Доведення. Доведемо, що одноточктова множина $\{p\}$, $p = (x, y) \in Q$, є замкненою. Нехай $q = (u, v) \in Q$ і $q \neq p$. Тоді $x \neq u$ або $y \neq v$. Припустимо, що $x \neq u$. Тоді існує відкритий окіл U точки u, такий, що $x \notin U$. Зрозуміло, що $W = U \times Y$ — це відкритий окіл точки q в Q, такий, що $p \notin W$. Отже, $\{p\}$ — замкнена.

Теорема 1. Нехай X та Y — T_1-простори. Тоді кожна нарізна пара Гана (g, h) на добутку $X \times Y$ має проміжну нарізно неперервну функцію тоді і тільки тоді, коли простір $Q = (X \times Y, \mathcal{C})$ є нормальним.

Доведення. За лемою 5 маємо, що простір $Q = (X \times Y, \mathcal{C})$ — T_1-простір, за лемою 4 маємо, що кожна нарізна пара Гана (g, h) є парою Гана на Q і навпаки. Таким чином, у випадку нормального простору Q, за теоремою Гана-Д'єдонне-Катетова-Тонґа, існує проміжна для пари Гана (g, h) неперервна функція f, та навпаки, з існування проміжної неперервної функції для кожної пари Гана випливає нормальність простору Q.

Приклад нормальної хрест топології на добутку.

Теорема 2. Нехай T та S — дискретні простори, $X = \alpha T = T \cup \{\infty\}$, та $Y = \alpha S = S \cup \{\infty\}$ — компактифікації Александровва цих просторів, $\mathcal{C}$ — хрест-топологія на $X \times Y$ і $Q = (X \times Y, \mathcal{C})$. Тоді Q — нормальний топологічний простір.

Доведення. Нехай A і B — замкнені множини в Q і $A \cap B = \emptyset$. Доведемо, що існують відкриті в Q множини U і V, такі, що $A \subseteq U$, $B \subseteq V$ і $U \cap V = \emptyset$.

Позначимо $w = (\infty, \infty)$. Розглянемо випадок, коли $w \in A$. Множина $H = Q \setminus B$ — це відкритий окіл точки w в Q. Тому існують такі скінченні підмножини $T_0 = \{t_1, ..., t_n\}$ і $S_0 = \{s_1, ..., s_m\}$ множин S і T відповідно, що для їх доповнень $X_0 = X \setminus T_0$ та $Y_0 = Y \setminus S_0$ виконується включення $(\{\infty\} \times Y_0) \cup (X_0 \times \{\infty\}) \subseteq H$. Для $t \in T$ і $s \in S$ покладемо $p_t = (t, \infty)$ і $q_s = (\infty, s)$. Розглянемо множини $T_1 = \{t \in T_0 : p_t \in A\}$, $S_1 = \{s \in S_0 : q_s \in A\}$, $X_1 = X_0 \cup T_1$, $Y_1 = Y_0 \cup S_1$, $T_2 = \{t \in T_0 : p_t \in B\}$ і $S_2 = \{s \in S_0 : q_s \in B\}$. За побудовою $(\{\infty\} \times Y_1) \cup (X_1 \times \{\infty\}) \subseteq H$, адже $A \subseteq H$. Для довільних точок $t \in X_1$ і $s \in Y_1$ існують такі відкриті околи V_t і U_s точки ∞ у просторах Y і X відповідно, що $\{t\} \times V_t \subseteq H$, $U_s \times \{s\} \subseteq H$, $V_t \cap S_2 = \emptyset$ і $U_s \cap T_2 = \emptyset$. Покладемо $U' = \bigcup\limits_{t \in X_1} \{t\} \times V_t$, $U'' = \bigcup\limits_{s \in Y_1} \{s\} \times U_s$, $U''' = A \cap (T \times S)$ і $U = U' \cup U'' \cup U'''$. Легко перевірити, що множина U відкрита в Q і $A \subseteq U \subseteq H$.

Оскільки множина $G = Q \setminus A$ відкрита в Q і $(T_2 \times \{\infty\}) \cup (\{\infty\} \times S_2) \subseteq G$, бо $B \cap A = \emptyset$, то для довільних $t \in T_2$ і $s \in S_2$ існують такі відкриті у просторах Y і X околи $\widetilde{V}_t$ і $\widetilde{U}_t$ точки ∞ відповідно, що виконуються включення $V' = \bigcup\limits_{t \in T_2} \{t\} \times \widetilde{V}_t \subseteq G$ і $V'' = \bigcup\limits_{s \in S_2} \{s\} \times \widetilde{U}_s \subseteq G$. Множини V' і V'' будуть відкритими в Q, як і множина $V''' = B \cap (T \times S)$, а з ними і множина $V = V' \cup V'' \cup V'''$. При цьому $B \subseteq V$. Доведемо, що $U \cap V = \emptyset$. По перше, $U' \cap V'$ і $U'' \cap V'' = \emptyset$, адже $X_1 \cap T_2 = \emptyset$ і $Y_1 \cap S_2 = \emptyset$. Далі, $U''' \cap V''' = \emptyset$, бо $A \cap B = \emptyset$, а $U''' \subseteq A$ і $V''' \subseteq B$. Крім того, $U' \cap V'' = \emptyset$, бо $V_t \cap S_2 = \emptyset$ при $t \in X_1$, так само $V' \cap U'' = \emptyset$, бо $T_2 \cap U_s = \emptyset$ при $s \in Y_1$. Нарешті, $(U' \cup U'') \cap V''' = \emptyset$, бо $U' \cap U'' \subseteq H = Q \setminus B$, а $V''' \subseteq B$. Подібно до цього $(V' \cup V'') \cap U''' = \emptyset$, бо $V' \cap V'' \subseteq G = Q \setminus A$, а $U''' \subseteq A$. Таким чином, множини U і V шукані.

У випадку $w \in B$ множини A і B міняються місцями. Нарешті, нехай $w \notin A \cup B$. Тоді існують такі скінченні підмножини $T_0 = \{t_1, ..., t_n\}$ і $S_0 = \{s_1, ..., s_n\}$ множин T і S відповідно, що $(\{\infty\} \times Y_0) \cup (X_0 \times \{\infty\}) \cap A \cup B = \emptyset$, де $X_0 = X \setminus T_0$ і $Y_0 = Y \setminus S_0$. Розглянемо множини $T_1 = \{t \in T_0 : p_t = (t, \infty) \in A\}$, $T_2 = \{t \in T_0 : p_t = (t, \infty) \in B\}$, $S_1 = \{s \in S_0 : q_s = (s, \infty) \in A\}$ і $S_2 = \{s \in S_0 : q_s = (s, \infty) \in B\}$. Для кожного $t \in T_1$ існує такий відкритий окіл V_t точки ∞ у просторі Y, що $\{t\} \times V_t \subseteq H = Q \setminus B$ і $V_t \cap S = \emptyset$. А для кожного $s \in S_1$ існує такий відкритий окіл U_s точки ∞ у просторі X, що $U_s \times \{s\} \subseteq H$ і $U_s \cap T_2 = \emptyset$. Так само будуються відкриті околи $\widetilde{U}_s$ і $\widetilde{V}_t$ точки ∞ у просторах X і Y відповідно, що $\{t\} \times \widetilde{V}_t \subseteq G = Q \setminus A$, $\widetilde{U}_s \times \{s\} \subseteq G$,

$\widetilde{V}_t \cap S_1 = \emptyset$ і $\widetilde{U}_s \cap T_1 = \emptyset$ для довільних $t \in T_2$ і $s \in S_2$. Легко перевірити, що множини $U = (\bigcup_{t \in T_1} (\{t\} \times V_t)) \cup (\bigcup_{s \in S_1} U_s \times \{s\}) \cup (A \cap (T \times S))$ та $V = (\bigcup_{t \in T_2} (\{t\} \times \widetilde{V}_t)) \cup (\bigcup_{s \in S_2} \widetilde{U}_s \times \{s\}) \cup (B \cap (T \times S))$ будуть шуканими.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Hahn H.* Uber halbstetige und unstetige Functionen // Sitzungsberichte Akad.Wiss.Wien. Math. - naturwiss.Kl.Abt.IIa. — 1917. — **126**. — S.91-110.

2. *Маслюченко В.К., Маслюченко О.В., Мельник В.С.* Існування проміжних кусково лінійних та нескінченно диференційовних функцій// Бук. мат. журн. — 2016. — **4**, №3-4. — С.93-100.

3. *Dieudonne J.* Une généralisation des espaces compacts // J. de Math. Pyres et Appl. — 1944. — **23**. — P.65-76.

4. *Tong H.* Some characterizations of normal and perfectly normal spaces // Bull.Amer.Math.Soc. — 1948. — **54**. — P.65.

5. *Tong H.* Some characterizations of normal and perfectly normal spaces // Duke Math.J. — 1952. — **19**. — P.289-292.

6. *Katetov M.* On real-valued functions in topological spaces // Fund.Math. — 1952. — **38**. — P.85-91.

7. *Katetov M.* Correction to 'On real-valued functions in topological spaces' // Fund.Math. — 1953. — **40**. — P.203-205.

8. *Маслюченко В.К., Петей С.П.* Поточкові границі неперервних монотонних функцій та функцій обмеженої варіації // Бук. мат. журн. — 2015. — **3**,№ 2. — С.64-71.

9. *Маслюченко В.К., Мельник В.С.* Теореми про проміжну афінну функцію для опуклої і вгнутої функцій // Бук. мат. журн. — 2016. — **4**,№1. — С.110-116.